

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રામેશ્વર પ્રસાદ

વિરુદ્ધ

બિહાર રાજ્ય અને અન્ય

૩૧ ઓગસ્ટ, ૧૯૭૯

[ન્યાયમૂર્તિઓ એસ. મુર્તઝા ફઝલ અલી, પી. એસ. કૈલાસમ અને એ. પી.

સેન]

અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે બઢતી માટે એક વ્યક્તિની જગ્યાએ બીજી વ્યક્તિ નિમવી –ભારતના બંધારણ, અનુચ્છેદ અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬ હેઠળ પડકાર-ક્યારે ઉદ્ભવી શકે છે.

જ્યારે દલીલ કરવામાં આવે ત્યારે અરજીમાં ન લેવામાં આવેલ અથવા બહાર પાડવામાં આવેલ દ્વેષની દુર્ભાવના તરફ ધ્યાન આપી શકાતું નથી.

અરજદારે વડી અદાલતના આદેશને પડકાર્યો હતો, જેમાં અન્ય પેટા-ન્યાયાધીશોને અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશો તરીકે બઢતી આપીને અને સરકાર દ્વારા તેને સ્વીકારવાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી, કારણ કે તેમની ન્યાયિક કારકિર્દીમાં કોઈ ખામી નહોતી અને તેથી, વિવાદિત આદેશો બંધારણની અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬નું ઉલ્લંઘન કરતા હતા અને વડી અદાલતની ભલામણમાં દ્વેષનો રંગ હતો.

અરજી નામંજૂર કરતાં, અદાલતે

ઠેરવ્યું: ૧. અનુચ્છેદ ૧૬ જે જરૂરી કરે છે તે એ છે કે સમાન રીતે સ્થિત અને બઢતી માટે પાત્ર કર્મચારીઓના કેસને અન્યને બઢતી આપતા પહેલા ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. અરજદારે સ્થાપિત કરવું જોઈએ કે તેના કેસને બિલકુલ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો અને તેના કરતા જુનિયર વ્યક્તિઓને કોઈ કારણ વગર બઢતી આપવામાં આવી હતી. [૪૫૭ડી-ઈ]

આ કેસમાં, અનુચ્છેદ ૧૬નું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું નથી કારણ કે બઢતી માટેના તેમના કેસ પર વડી અદાલત અને સરકાર દ્વારા સંપૂર્ણ વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને ત્યારે તેમને બઢતી ન આપવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. કોઈપણ રીતે, કારણ કે વડી અદાલત શ્રેષ્ઠ છે. તેના

અધિકારીઓની કામગીરીના ન્યાયાધીશ અને જો વડી અદાલત તેના ભૂતકાળના રેકૉર્ડને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદારની યોગ્યતા વિશે સંતુષ્ટ ન હોય, તો બઢતી માટે અનુચ્છેદ ૧૬ આકર્ષાય નહીં અને તેથી આ અદાલત આ તબ્બકે દખલ કરશે નહીં. [જપૉબી-સી. જપટએ-બી]

(બી) અરજદાર અને અન્ય પેટા ન્યાયાધીશો સમાન લાયકાત ધરાવતા ન હોવાથી બંધારણની અનુચ્છેદ ૧૪ના ભેદભાવ અથવા ઉદ્ધંધનનો પ્રશ્ન પણ ઊભો થતો નથી. [જપૉએચ, જપટએબી]

જ્યારે અરજીમાં આવી કોઈ અરજી લેવામાં આવી નથી અથવા અરજીના સમર્થનમાં દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામામાં સાબિત થઈ નથી ત્યારે સુપ્રીમ કોર્ટ ોષના આરોપની દલીલ તરીકે નોંધ લઈ શકતી નથી. [જપટબી]

મૂળ હકૂમત: લેખિત અરજી નંબર ૪૩૧૩/૧૯ૉટ.

બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ.

અરજદાર તરફે સરજૂ પ્રસાદ, (ડૉ.) વાય. એસ. ચિતાલે અને એમ. એલ. વર્મા.

સામાવાળા નંબર ૧ તરફે યુ. પી. સિંહ અને એસ. એન. ઝા.

સામાવાળા નંબર ૨ તરફે એસ. વી. ગુપ્તા અને બી. પી. સિંહ.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તી ફઝલ અલીએ આપ્યો હતો.

અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ આ અરજી બિહારના રાજ્યપાલના વડી અદાલતની ભલામણો સ્વીકારવાના અને અન્ય ગૌણ ન્યાયાધીશોને અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે બઢતી આપીને અરજદાર રામેશ્વર પ્રસાદને હટાવવાના આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, અરજદારના સમર્થનમાં હાજર રહેલા શ્રી સરજૂ પ્રસાદે મુખ્યત્વે અમારી સામે બે મુદ્દા ઉઠાવ્યા હતા. પ્રથમ સ્થાને એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારની ન્યાયિક કારકિર્દી કોઈ ખામી વગરની હતી અને જ્યારે વડી અદાલત અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે નિમણૂક માટે પેટા-ન્યાયાધીશોની બઢતીના કેસની ભલામણ કરી હતી ત્યારે તેમના નિર્ણયને યોગ્ય ઠેરવવા માટે તેમની સામે કંઈ નહોતું અને તેથી આક્ષેપ કરાયેલ આદેશ બંધારણની અનુચ્છેદ ૧૬નું ઉલ્લંઘન કરે છે. અરજદારના કેસને વડી અદાલત દ્વારા સંપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો અને તેને વડી અદાલત દ્વારા બઢતી માટે યોગ્ય માનવામાં આવ્યો ન હતો તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર પુષ્કળ સામગ્રી છે, તેથી તેમના કેસની અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે બઢતી માટે

ભલામણ કરવામાં આવી ન હતી. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને તે સ્પષ્ટ છે કે અનુચ્છેદ ૧૬નું ઉદ્ધંધન કરી શકાતું નથી કારણ કે અરજદારના બઢતી માટેના કેસ પર વડી અદાલત અને સરકાર દ્વારા સંપૂર્ણ વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને પછી તેને બઢતી ન આપવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. અનુચ્છેદ ૧૬ જે જરૂરી કરે છે તે એ છે કે સમાન રીતે સ્થિત અને બઢતી માટે પાત્ર કર્મચારીઓના કેસને અન્યને બઢતી આપતા પહેલા ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. જો તે સાબિત થાય કે અરજદારના કેસને બિલકુલ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો અને તેના કરતા જુનિયર વ્યક્તિઓને કોઈ કારણ વગર બઢતી આપવામાં આવી હતી, તો અરજદારોના કેસના સમર્થનમાં કંઈક કહી શકાય. વડી અદાલત દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા પરથી એવું જણાય છે કે સરકારે અરજદારના કેસ પર વિચાર કર્યો હતો. વડી અદાલત દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામાના પેરા ૧૪માં આ દાવો કરવામાં આવ્યો છે:

"તે કહેવું ખોટું છે કે બીજી દરખાસ્ત મોકલવામાં કોઈ સામાન્ય પ્રથાથી કોઈ વિચલન હતું, જોકે પ્રથમ દરખાસ્ત પર અંતિમ આદેશો રાજ્ય સરકાર દ્વારા ખાસ કરીને એ સંદર્ભમાં પસાર કરવામાં આવ્યા ન હતા કે બીજી દરખાસ્ત મોકલતી વખતે આ સામાવાળા ચોક્કસ નિષ્કર્ષ પર આવ્યો હતો કે અરજદારનું કાર્ય અને વર્તન એવું હતું કે જ્યાં સુધી તેણે તેના વર્તનમાં સુધારો દર્શાવ્યો ન હોય ત્યાં સુધી તેને બઢતી માટે ભલામણ ન કરવી જોઈએ".

પરિશિષ્ટ-૧ના પાન ૮૫ પર વધુ સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે સંબંધિત અપીલકર્તા શ્રી રામેશ્વર પ્રસાદના કેસની વિચારણા કર્યા પછી અદાલતે અન્ય પેટા-ન્યાયાધીશોના કેસની ભલામણ કરી છે અને એ પણ સ્થાપિત થયું છે કે સરકાર વડી અદાલતની ભલામણ સાથે સંમત થઈ હતી. જોકે શ્રી પ્રસાદે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારની કારકિર્દી નિર્દોષ હતી, પરંતુ આ સાચું નથી તે બતાવવા માટે રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી છે. આમ અરજદાર અને અન્ય પેટા-ન્યાયાધીશો સમાન રીતે સમાન લાયકાત ધરાવતા ન હોવાથી બંધારણની અનુચ્છેદ ૧૪ના ભેદભાવ અથવા ઉદ્વેગનનો પ્રશ્ન પણ ઊભો થતો નથી. કોઈ પણ સંજોગોમાં, વડી અદાલત તેના અધિકારીઓની કામગીરીમાં શ્રેષ્ઠ ન્યાયાધીશ હોવાથી અને જો વડી અદાલત તેના ભૂતકાળના રેકૉર્ડને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદારની બઢતી માટેની યોગ્યતા વિશે સંતુષ્ટ ન હોય, તો અનુચ્છેદ ૧૬ આકર્ષાય નહીં અને તેથી આ અદાલત આ તબક્કે દખલ કરશે નહીં. બીજું, એવું અસ્પષ્ટ રીતે સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે અદાલતની ભલામણમાં ક્લેષનો રંગ હતો પરંતુ અરજીમાં આવી કોઈ સ્પષ્ટ અરજી લેવામાં આવી નથી અથવા અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામામાં સાબિત કરવામાં આવી નથી. આ સંજોગોમાં અમે આવા આક્ષેપોની કોઈ નોંધ લઈ શકતા નથી. આ કારણોસર, અમને આ અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી. જો કે, અમે અવલોકન કરવા માંગીએ છીએ કે વડી અદાલત પોતે જ અભિપ્રાય ધરાવે છે કે

જો અરજદાર તેની યોગ્યતા અને ક્ષમતામાં સુધારો કરે છે, તો તેને બઢતી માટે વિચારણા કરી શકાય છે અને આ હેતુ માટે એક ખાલી જગ્યા અનામત રાખવામાં આવી હતી. જો કે આ ખાલી જગ્યા ત્યારથી ભરવામાં આવી છે, તેમ છતાં જો ભવિષ્યમાં કોઈ ખાલી જગ્યા હોય, તો જો તે સુધારો અને પ્રગતિ દર્શાવે છે, તો વડી અદાલત બઢતી માટે તેના કેસ પર વિચાર કરી શકે છે.

તે મુજબ અરજી રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ રહેશે નહીં.

અરજી રદ કરવામાં આવી.

એસ. આર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.